

Ρωσία – Ευρωπαϊκή Ένωση:

Απο τη συνεργασία στην αντιπαράθεση

Απο την πρώτη Ευρωπαϊκή
Πρεσβεία στην Μόσχα
μέχρι σήμερα

Συγκρουόμενες αντιλήψεις ΕΕ-
Ρωσίας για το διεθνές δίκαιο

Policy Briefs: Απομόνωση,
Επαναπροσέγγιση ή
Διαφοροποίηση;

Ιστορική Αναδρομή

Συμφέροντα

Προοπτικές

1

2

3

4

5

6

7

Εισαγωγή

Κεντρικό ερώτημα:
Πώς εξελίχθηκαν οι σχέσεις
ΕΕ-Ρωσίας από τη
συνεργασία στην
αντιπαράθεση;

Τομειακή Ανάλυση

Πολιτική - Διπλωματία
Οικονομία & Εμπόριο
Ενέργεια
Ασφάλεια & Άμυνα
Πολιτισμός & Κοινωνία

Στρατηγικές

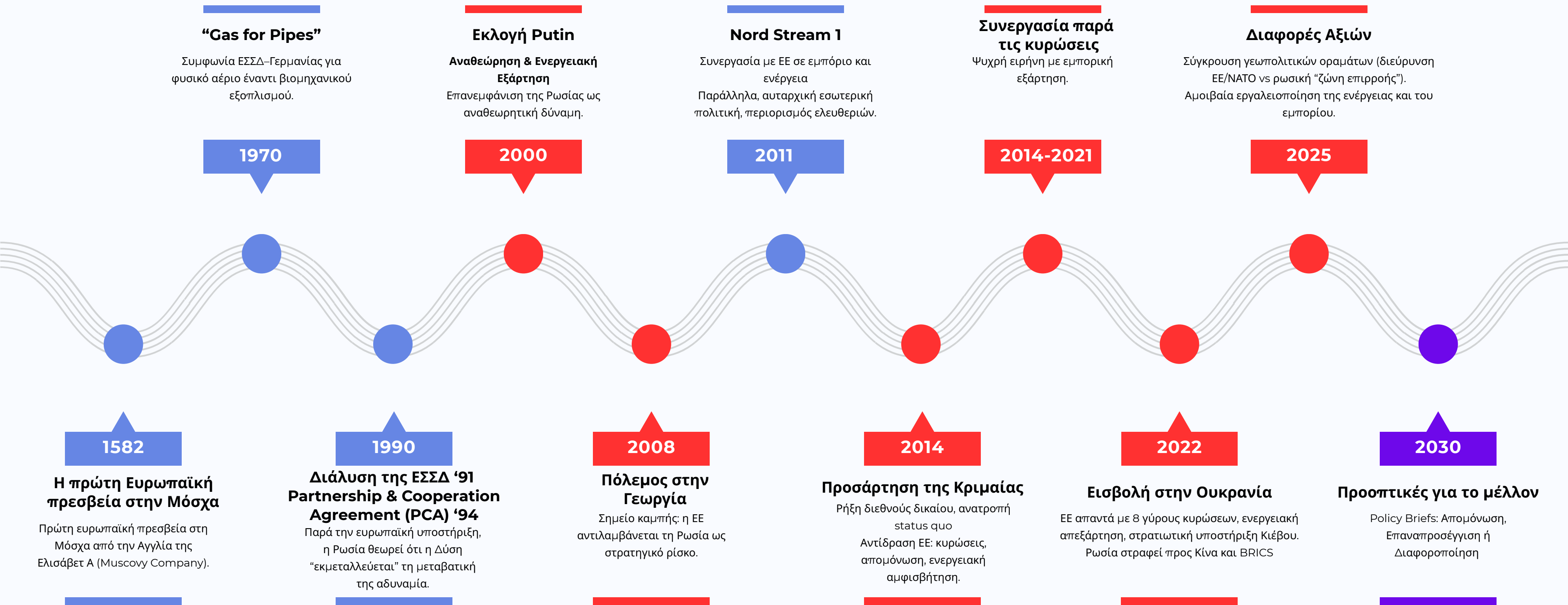
Σταθερότητα έναντι ισχύος

Συμπεράσματα

Πολυπλοκότητα
Σφαίρες Επιρροής
Ευαίσθητες ισορροπίες

Εισαγωγή

- **Σημασία του θέματος:**
 - Οι σχέσεις ΕΕ–Ρωσίας καθορίζουν την πολιτική, οικονομική και ενεργειακή σταθερότητα στην Ευρώπη.
 - Σημαντικός παράγοντας για τη διεθνή ασφάλεια και τη γεωπολιτική ισορροπία.
- **Αλληλεξάρτηση Ευρώπης–Ρωσίας:**
 - Ρωσία → κύριος προμηθευτής φυσικού αερίου και πετρελαίου για την ΕΕ.
 - ΕΕ → σημαντική αγορά για ρωσικά προϊόντα και επενδύσεις.
 - Πολιτιστική και κοινωνική ανταλλαγή: εκπαίδευση, έρευνα, πολιτιστικά προγράμματα.
- **Στόχοι παρουσίασης:**
 - Ιστορική ανάλυση: εξέταση της πορείας των σχέσεων από τον Ψυχρό Πόλεμο έως σήμερα.
 - Τομείς συνεργασίας και σύγκρουσης: πολιτική, οικονομία, ενέργεια, ασφάλεια, πολιτισμός.
 - Σημερινές και μελλοντικές προοπτικές: αξιολόγηση της τρέχουσας κατάστασης και πιθανά σενάρια.



“Gas for Pipes”

Συμφωνία ΕΣΣΔ–Γερμανίας για φυσικό αέριο έναντι βιομηχανικού εξοπλισμού.

1970

- Πριν τους αγωγούς, η Δυτική Ευρώπη χρησιμοποιούσε κυρίως άνθρακα και πετρέλαιο, με αυξανόμενη εξάρτηση από εισαγωγές λόγω βιομηχανικής ανάπτυξης.
- Η δημιουργία δικτύων αγωγών ενίσχυσε τη βιομηχανική ανάπτυξη των παραδοσιακών χωρών-καταναλωτών (Γερμανία, Ιταλία).
- Συνέπεια: οι πρώτες διαπραγματεύσεις τιμών και όρων προμήθειας γίνονται καθοριστικές για την πολιτική στάση της Ρωσίας στην Ευρώπη.

Από τη δεκαετία του 1970, η ΕΣΣΔ άρχισε να προμηθεύει φυσικό αέριο στην Ευρώπη μέσω αγωγών, ιδιαίτερα σε Γερμανία και Ιταλία. Η ανάγκη της Δυτικής Ευρώπης για ενεργειακούς πόρους δημιούργησε οικονομική εξάρτηση. Η Ρωσία εκμεταλλεύτηκε αυτή την εξάρτηση για γεωπολιτική επιρροή, ενώ η ΕΕ απέκτησε σταθερή αλλά ευάλωτη πηγή ενέργειας.



1990

Διάλυση της ΕΣΣΔ '91
Partnership & Cooperation
Agreement (PCA) '94

Παρά την ευρωπαϊκή υποστήριξη,
η Ρωσία θεωρεί ότι η Δύση
“εκμεταλλεύεται” τη μεταβατική
της αδυναμία.

Μετά το 1991, η Ρωσία αντιμετωπίζει οικονομική και πολιτική κρίση.

Η ΕΕ βλέπει ευκαιρία για συνεργασία και σταθεροποίηση.

Το 1994 υπογράφεται η Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης και Συνεργασίας (PCA), που καθορίζει πλαίσιο για εμπόριο, επενδύσεις, πολιτική και πολιτιστική συνεργασία. Η συμφωνία αποτελεί προσπάθεια αλληλεξάρτησης μέσω θεσμικών δεσμών.

- Η Ρωσία έπρεπε να μεταρρυθμίσει την οικονομία και να ενσωματωθεί στη διεθνή αγορά.
- Η PCA περιελάμβανε μέτρα για τεχνολογική συνεργασία, εκπαίδευση και υποστήριξη μικρών επιχειρήσεων.
- Συνέπεια: δημιουργήθηκαν ευκαιρίες για επενδύσεις ευρωπαϊκών εταιρειών στη Ρωσία, αλλά οι διαρθρωτικές αδυναμίες της χώρας περιόρισαν το πλήρες όφελος.



Εκλογή Putin

Αναθεώρηση & Ενεργειακή Εξάρτηση

Επανεμφάνιση της Ρωσίας ως
αναθεωρητική δύναμη.

Η εκλογή Πούτιν σηματοδοτεί ισχυροποίηση του κράτους και επανακαθορισμό εξωτερικής πολιτικής. Η Ρωσία αναλαμβάνει ενεργότερο ρόλο στην ενέργεια και τη στρατηγική επιρροή. Η ΕΕ αυξάνει τις εισαγωγές φυσικού αερίου, ενισχύοντας την οικονομική αλληλεξάρτηση αλλά και τη στρατηγική ευπάθεια απέναντι σε πιέσεις της Ρωσίας.

2000

- Η Ρωσία αύξησε τη συμμετοχή της σε διεθνείς ενεργειακούς οργανισμούς (π.χ. OPEC+).
- Παράλληλα, ενισχύθηκαν κρατικές εταιρείες όπως Gazprom για να ελέγχουν την παραγωγή και τις εξαγωγές.
- Συνέπεια: η Ρωσία απέκτησε μεγαλύτερη διαπραγματευτική δύναμη, επηρεάζοντας τις τιμές και τον χρόνο παροχής στην Ευρώπη.



2008

Πόλεμος στην Γεωργία

Σημείο καμπής: η ΕΕ
αντιλαμβάνεται τη Ρωσία ως
στρατηγικό ρίσκο.

Η Ρωσία εισβάλλει στη Γεωργία για να υποστηρίξει τις αποσχισθείσες περιοχές Αμπχαζία και Νότια Οσετία. Η κρίση αποκαλύπτει τη στρατηγική αντίληψη της Ρωσίας για τη γειτονιά της και προκαλεί έντονη ανησυχία στην ΕΕ και το ΝΑΤΟ. Δείχνει ότι η ενεργειακή συνεργασία δεν αρκεί για εμπιστοσύνη, ενώ η γεωπολιτική ένταση αυξάνεται.

- Η επέμβαση έδειξε τη στρατηγική σημασία των ενεργειακών διαδρόμων της περιοχής, καθώς η Νότια Οσετία βρισκόταν κοντά σε αγωγούς πετρελαίου και φυσικού αερίου.
- Οι Δυτικές χώρες υπέδειξαν πολιτική αδυναμία να σταματήσουν τη ρωσική επέμβαση χωρίς στρατιωτική εμπλοκή.
- Συνέπεια: άνοιξε η συζήτηση για κοινή ευρωπαϊκή πολιτική ασφάλειας και ενεργειακής διαφοροποίησης.



THE RUSSO-GEORGIAN WAR IN AUGUST 2008



Nord Stream 1

Συνεργασία με ΕΕ σε εμπόριο και ενέργεια

Παράλληλα, αυταρχική εσωτερική πολιτική, περιορισμός ελευθεριών.

Ο αγωγός συνδέει Ρωσία και Γερμανία μέσω της Βαλτικής Θάλασσας, εξασφαλίζοντας σταθερή παροχή αερίου στην Ευρώπη. Ενισχύει την οικονομική συνεργασία, αλλά δημιουργεί ανισορροπία, καθώς η Ρωσία αποκτά διαπραγματευτική δύναμη και η ΕΕ γίνεται πιο ευάλωτη σε γεωπολιτικές πιέσεις.

2011

- Η διαδρομή του αγωγού αποφεύγει χώρες της Ανατολικής Ευρώπης (Ουκρανία, Πολωνία), μειώνοντας τα τέλη διέλευσης για τη Ρωσία.
- Οι χώρες αυτές αντέδρασαν, βλέποντας την παράκαμψη ως απώλεια γεωπολιτικής και οικονομικής επιρροής.
- Συνέπεια: αυξάνεται η ένταση μεταξύ της Δύσης και της Ανατολικής Ευρώπης, ενώ η Γερμανία αποκτά κεντρικό ρόλο ενεργειακού διαμεσολαβητή.



2014

Προσάρτηση της Κριμαίας

Ρήξη διεθνούς δικαίου, ανατροπή
status quo

Αντίδραση ΕΕ: κυρώσεις,
απομόνωση, ενεργειακή
αμφισβήτηση.

- Η προσάρτηση έγινε με στρατηγική αξιοποίηση στρατιωτικών βάσεων και ναυτικής παρουσίας στη Μαύρη Θάλασσα.
- Οδήγησε σε περιορισμό επενδύσεων από ξένα κεφάλαια και αύξηση οικονομικής αβεβαιότητας στη Ρωσία.
- Συνέπεια: η ΕΕ ξεκίνησε προγράμματα στήριξης για χώρες όπως η Ουκρανία, ενισχύοντας στρατηγικά τους δεσμούς τους με τη Δύση.

Η Ρωσία προσαρτά την Κριμαία μετά την ανατροπή Γιανουκόβιτς στην Ουκρανία. Η ΕΕ απαντά με κυρώσεις και πολιτική απομόνωση. Το γεγονός δείχνει την ευαλωτότητα της ευρωπαϊκής ενεργειακής εξάρτησης και την περιορισμένη ικανότητα της ΕΕ να επηρεάσει άμεσα τις ρωσικές στρατηγικές κινήσεις.



Συνεργασία παρά τις κυρώσεις

Ψυχρή ειρήνη με εμπορική εξάρτηση.

Παρά τις κυρώσεις, η οικονομική και ενεργειακή συνεργασία συνεχίζεται. Η ΕΕ προσπαθεί να διατηρήσει διάλογο, ενώ η Ρωσία περιορίζει ριζοσπαστικές κινήσεις. Οι σχέσεις χαρακτηρίζονται από «ψυχρή σταθερότητα»: συνεργασία χωρίς εμπιστοσύνη, σταθεροποίηση μέσω αλληλεξάρτησης.

2014-2021

- Παρά τις κυρώσεις, η Ρωσία και η ΕΕ συνέχισαν τεχνικές συνεργασίες σε τομείς όπως επιστήμη, περιβάλλον και τεχνολογία LNG.
- Δημιουργήθηκαν κανάλια επικοινωνίας για πρόληψη ατυχημάτων στους ενεργειακούς αγωγούς.
- Συνέπεια: επιβίωση θεσμικών σχέσεων που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως βάση μελλοντικής αποκλιμάκωσης.



2022

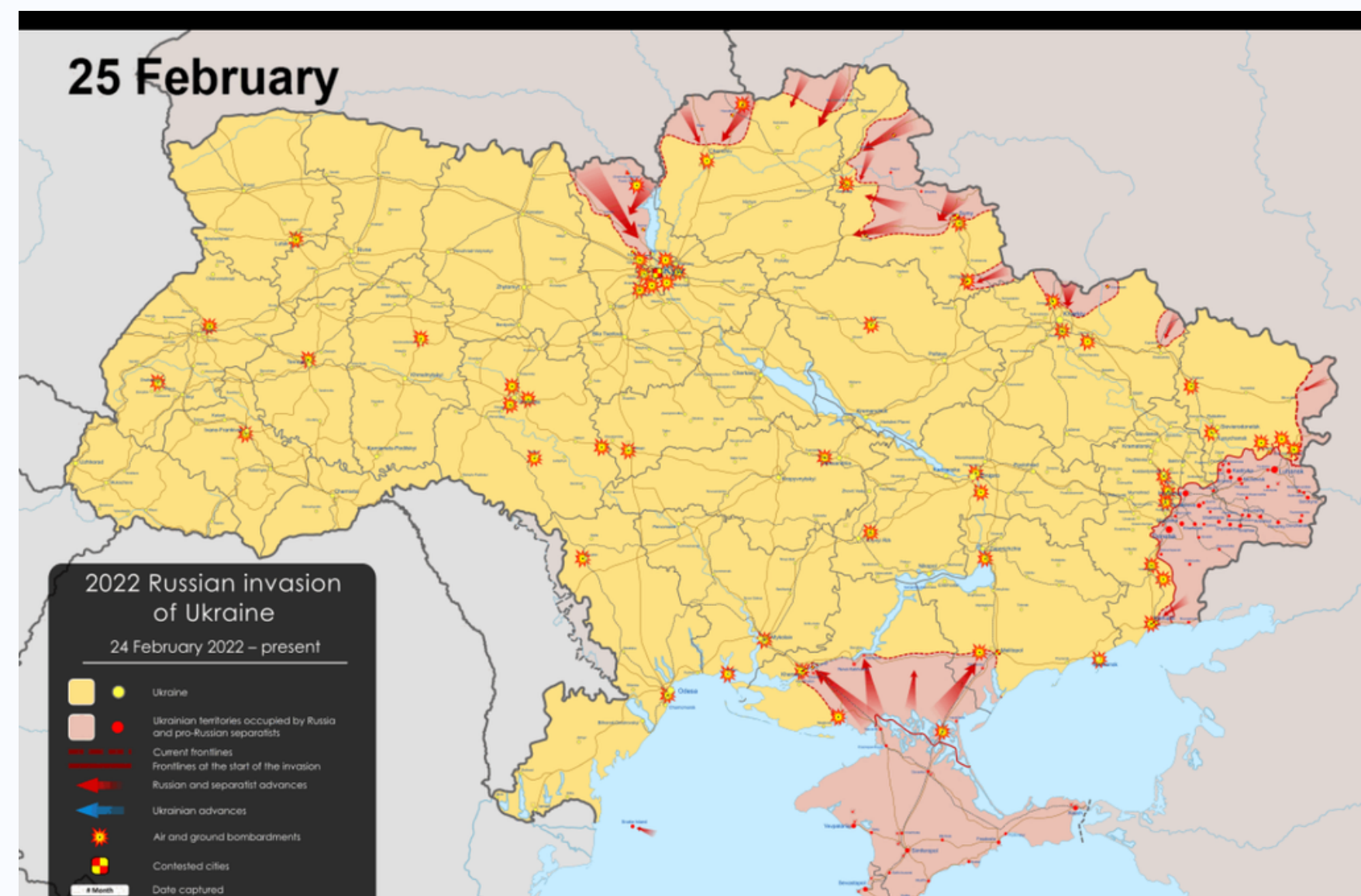
Εισβολή στην Ουκρανία

ΕΕ απαντά με 8 γύρους κυρώσεων, ενεργειακή απεξάρτηση, στρατιωτική υποστήριξη Κιέβου.

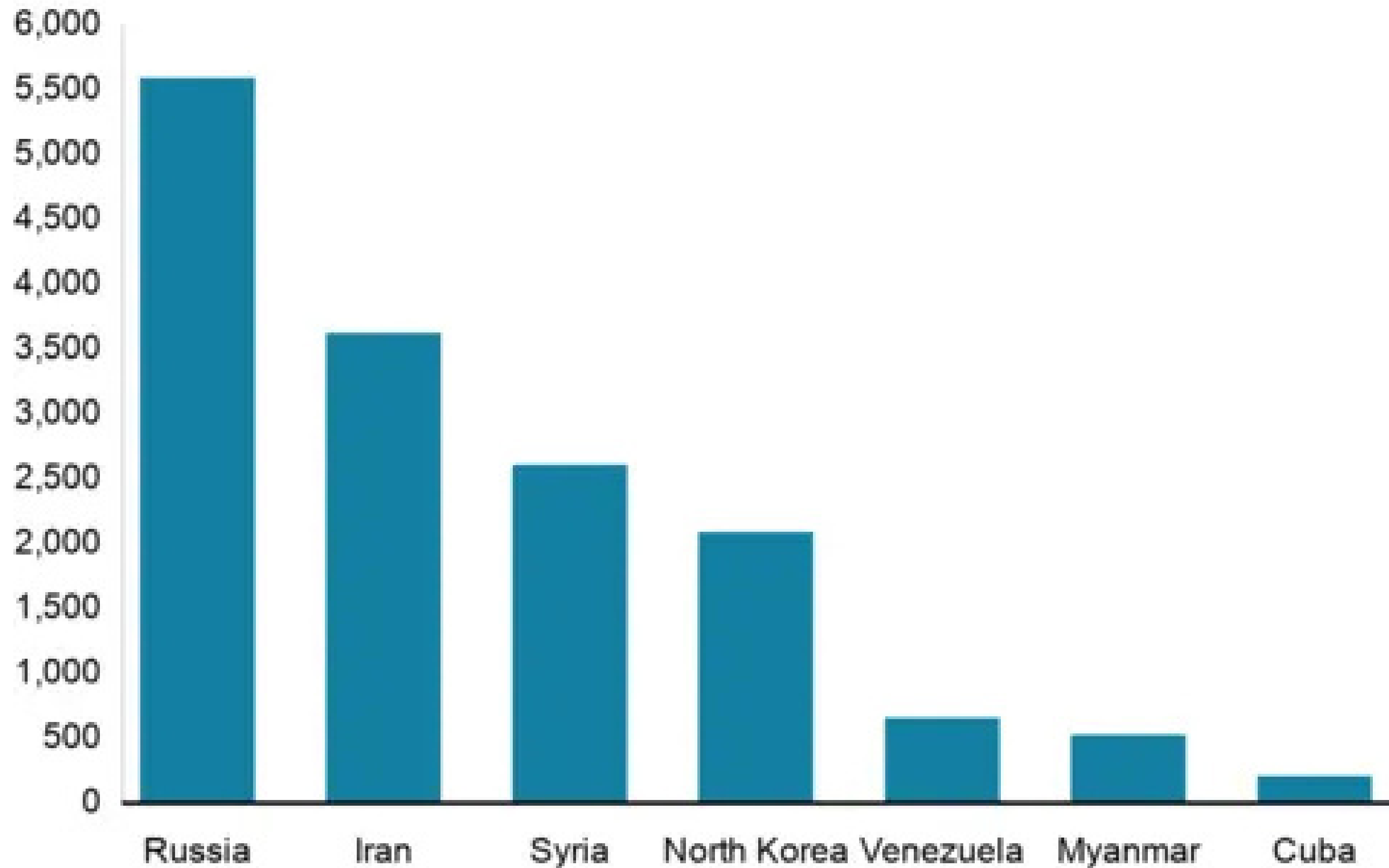
Ρωσία στραφεί προς Κίνα και BRICS

Η Ρωσία ξεκινά πλήρη στρατιωτική επίθεση. Η ΕΕ απαντά με ιστορικές κυρώσεις, διακοπή ενεργειακής συνεργασίας και υποστήριξη της Ουκρανίας. Η εισβολή οδηγεί σε ανασχεδιασμό της ευρωπαϊκής ενεργειακής στρατηγικής και πλήρη γεωπολιτική ρήξη.

- Η Ρωσία επιδιώκει στρατηγικό έλεγχο περιοχών με σημαντικούς ενεργειακούς πόρους και στρατηγική γεωγραφία.
- Η ΕΕ προσαρμόζει αμέσως ενεργειακές εισαγωγές, μειώνει το φυσικό αέριο από Ρωσία και επενδύει σε ανανεώσιμες πηγές.
- Συνέπεια: μακροπρόθεσμη επανεξέταση της ενεργειακής πολιτικής της ΕΕ και ενίσχυση στρατιωτικής συνεργασίας με γειτονικές χώρες.

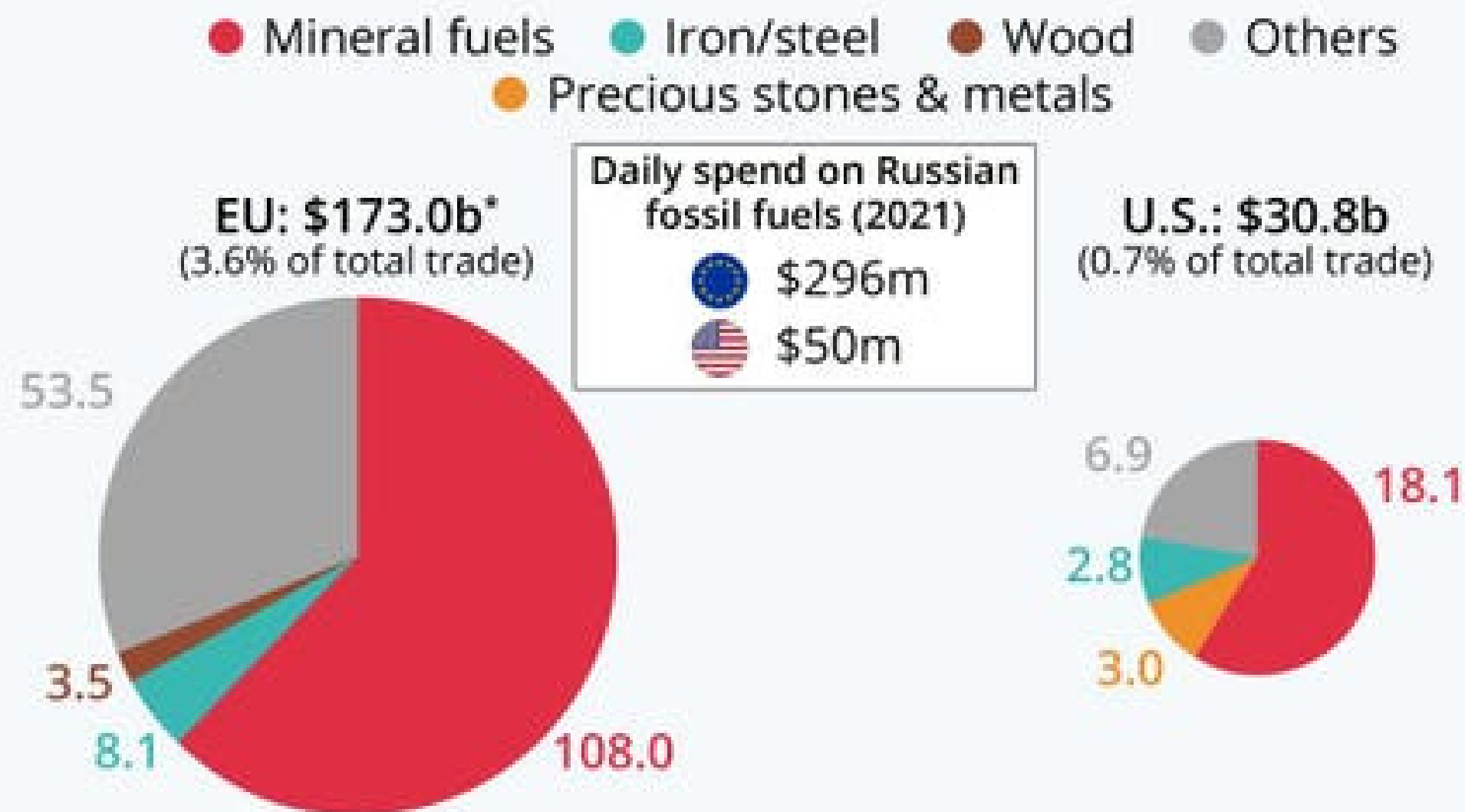


Russia is now the world's most sanctioned country



The EU's Energy Dependence On Russia Charted

EU and U.S. imports of goods from Russia in 2021, by category (in billion U.S. dollars)



* converted from Euros on April 7, 2022

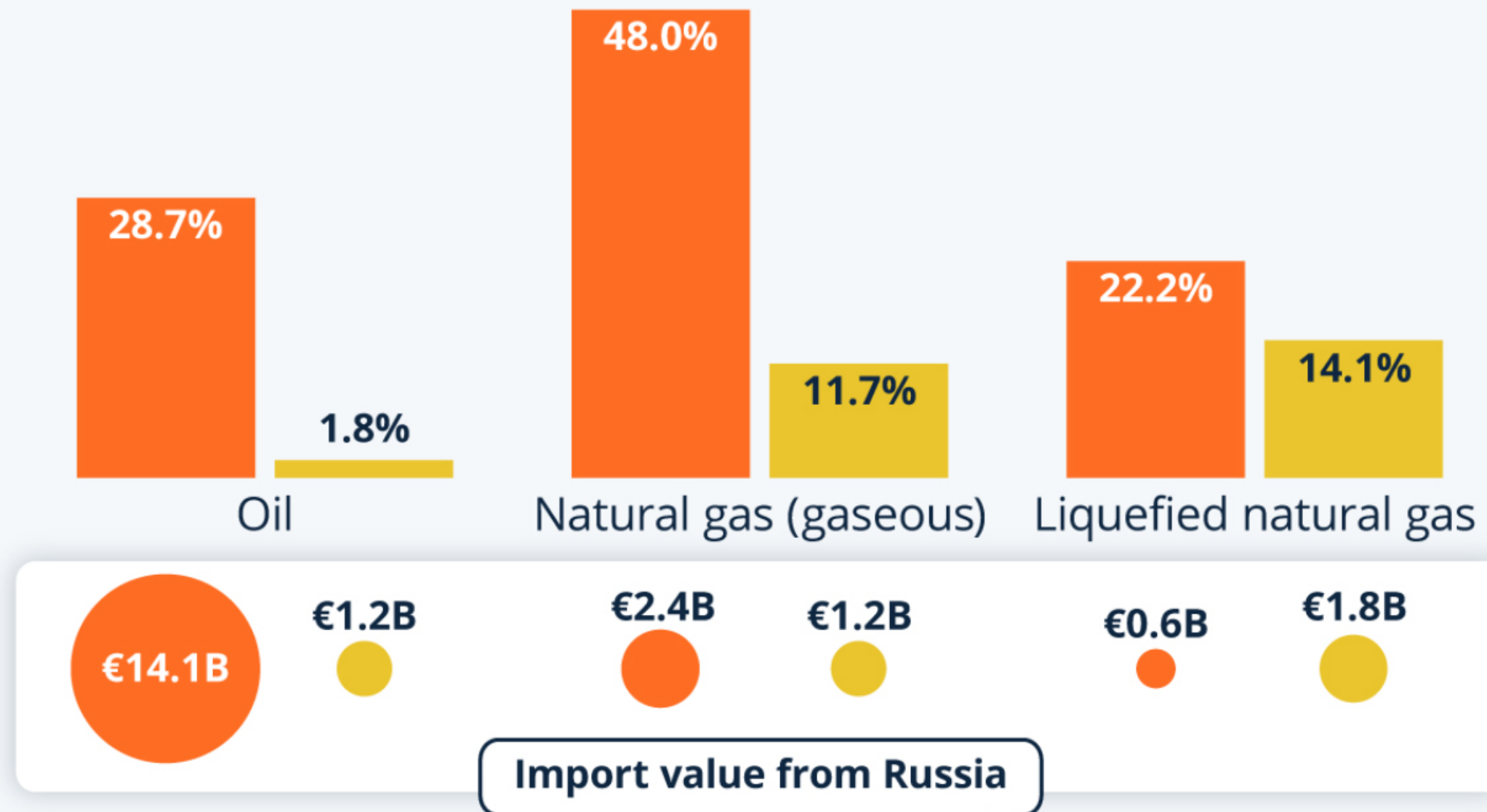
Sources: European Commission, UN Comtrade via Trading Economics, U.S. Census Bureau

Europe's Reduced Reliance on Russian Energy Imports

Share of oil and gas imports from Russia
in the EU's total extra-EU imports of oil and gas

Q1 2021

Q2 2025

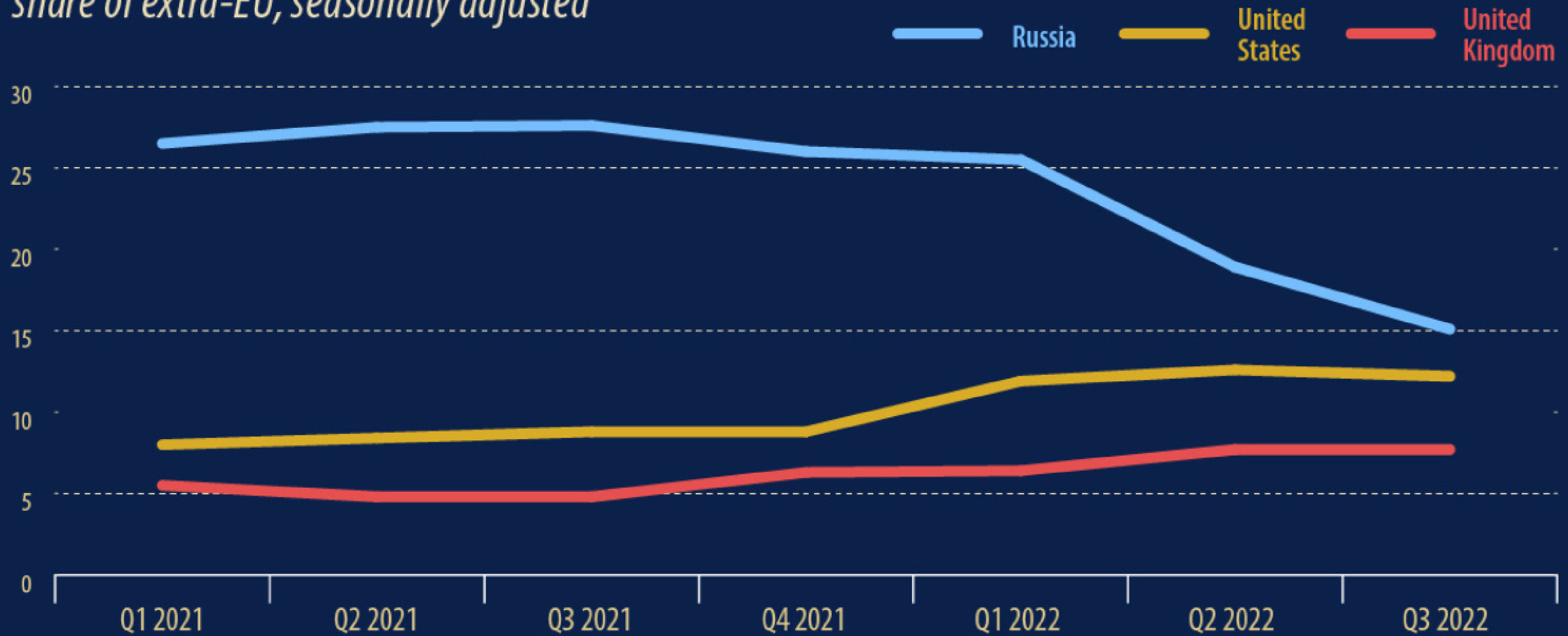


Source: Eurostat



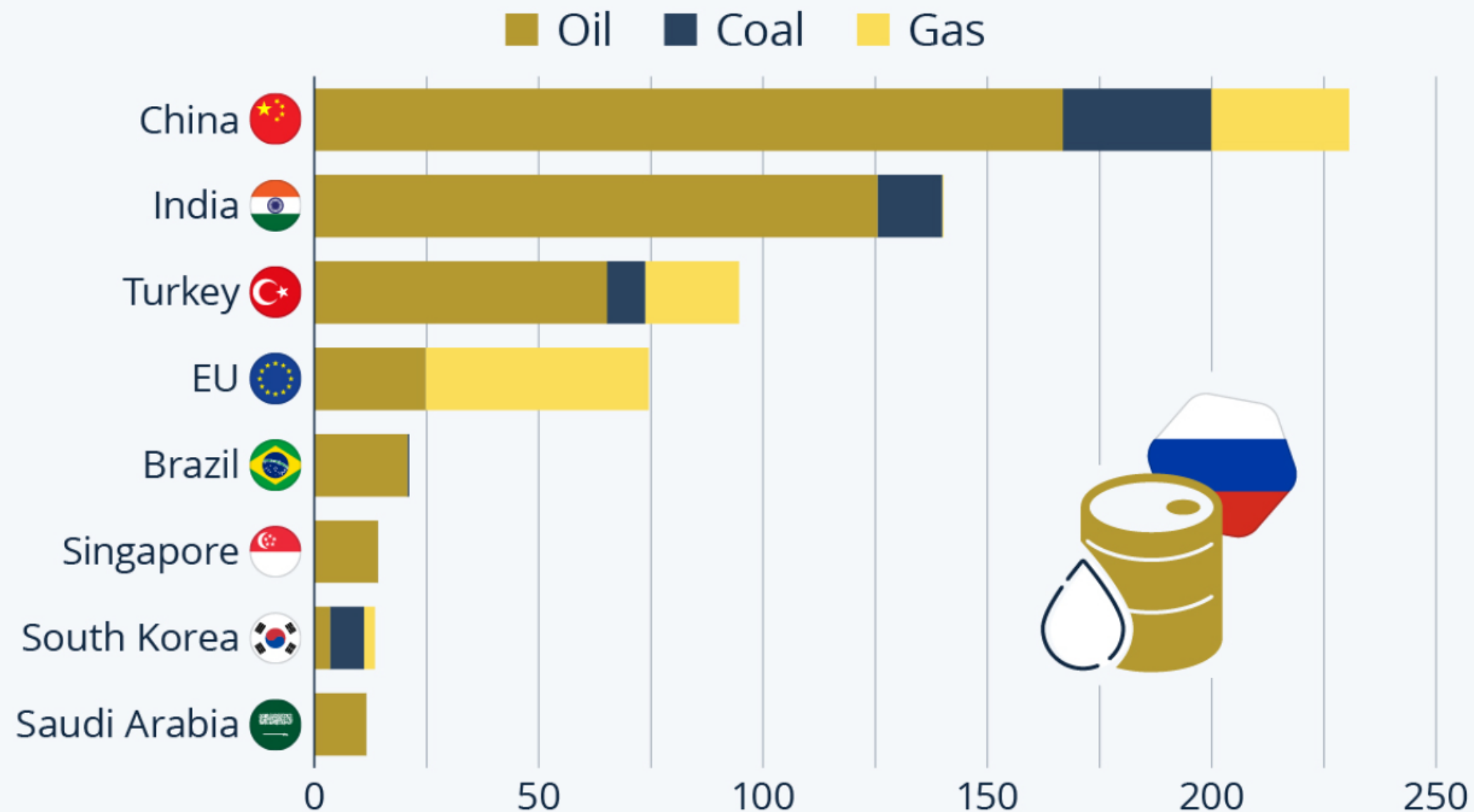
EU imports of energy products per partner, Q1 2021- Q3 2022

share of extra-EU, seasonally adjusted



The Biggest Wartime Buyers of Russian Fossil Fuels

Biggest importers of Russian fossil fuels between Jan. 1, 2023 and Jul. 17, 2025 (in billion U.S. dollars)



Converted from Euros on July 22, 2025

Source: CREA Russia Fossil Tracker



- 1ο πακέτο (23 Φεβρουαρίου 2022):
- Πάγωμα περιουσιακών στοιχείων 351 βουλευτών της Δούμας και απαγόρευση χρηματοδότησης ρωσικού κράτους.
- 2ο πακέτο (25 Φεβρουαρίου 2022):
- Κυρώσεις σε Πούτιν, Λαβρόφ και μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας· περιορισμοί στον χρηματοπιστωτικό και αμυντικό τομέα.
- 3ο πακέτο (28 Φεβρουαρίου 2022):
- Αποκλεισμός μεγάλων ρωσικών τραπεζών από το SWIFT, απαγόρευση συναλλαγών με τη Ρωσική Κεντρική Τράπεζα, εμπάργκο αεροπορικού χώρου.
- 4ο πακέτο (15 Μαρτίου 2022):
- Απαγόρευση εξαγωγών πολυτελών αγαθών, χάλυβα και σιδήρου· μέτρα κατά ολιγαρχών και ρωσικών ΜΜΕ.
- 5ο πακέτο (8 Απριλίου 2022):
- Εμπάργκο άνθρακα, περιορισμοί στη ναυτιλία, απαγόρευση πρόσβασης ρωσικών φορτηγών και πλοίων σε ευρωπαϊκά λιμάνια.
- 6ο πακέτο (3 Ιουνίου 2022):
- Μερικό εμπάργκο στο ρωσικό πετρέλαιο (θαλάσσιο), αποκλεισμός Sberbank από SWIFT, απαγόρευση ασφαλιστικών υπηρεσιών σε ρωσικές μεταφορές πετρελαίου.
- 7ο πακέτο (21 Ιουλίου 2022):
- Ενίσχυση υφιστάμενων μέτρων, περιορισμοί σε χρυσό, εξαγωγές τεχνολογίας, και ενημέρωση λίστας κυρώσεων φυσικών προσώπων.
- 8ο πακέτο (6 Οκτωβρίου 2022):
- Αντίδραση στις ψευδο-προσαρτήσεις ουκρανικών περιοχών· ανώτατο όριο τιμών πετρελαίου (oil price cap)· νέες εμπορικές απαγορεύσεις.
- 9ο πακέτο (16 Δεκεμβρίου 2022):
- Κυρώσεις σε στρατιωτικά εξαρτήματα, ρωσικά τηλεοπτικά μέσα, και επιπλέον 200 άτομα/οντότητες στη λίστα.

Διαφορές Αξιών

ιουση γεωπολιτικών οραμάτων (διεύρυνση ΕΕ/NATO vs ρωσική “ζώνη επιρροής”).

Βαία εργαλειοποίηση της ενέργειας και της εμπορίας.

2025

- Οι διαφορές αυτές προκαλούν συνεχή ένταση: η ΕΕ δεν μπορεί να επαναλάβει οικονομικές ή πολιτικές συνεργασίες χωρίς συμβιβασμούς που η Ρωσία δεν δέχεται.
- Συνέπεια: η ΕΕ ενισχύει στρατηγικές συμμαχίες με χώρες όπως Ουκρανία, Πολωνία και χώρες Βαλτικής, ενώ η Ρωσία απομονώνεται σε διεθνείς οργανισμούς, καθυστερώντας οποιαδήποτε επαναπροσέγγιση.

Η σύγκρουση μεταξύ ΕΕ και Ρωσίας δεν είναι μόνο στρατηγική αλλά και ιδεολογική:

- ΕΕ: δημοκρατία, κράτος δικαίου, ανθρώπινα δικαιώματα
- Ρωσία: ισχύς, εδαφική κυριαρχία, στρατηγική αυτονομία
- Αυτός ο διαφορισμός καθιστά δύσκολη την επαναπροσέγγιση και καθορίζει την τρέχουσα ένταση στις σχέσεις τους.



1

Πολιτικός / Διπλωματικός τομέας

- Μετατόπιση: στρατηγικός διάλογος → διακοπή επικοινωνίας.
- Κύρια θέματα: δημοκρατικά πρότυπα, διεθνές δίκαιο, εξωτερική πολιτική γειτονίας.
- Σημεία ρήξης: Ουκρανία, Γεωργία, κυρώσεις.



1. Διαφορές αξιών ως αιτία πολιτικής ρήξης: Η ΕΕ προωθεί θεσμούς και κανόνες· η ρωσική ηγεσία αντιλαμβάνεται αυτές τις πολιτικές ενέργειες ως απειλή για την εθνική κυριαρχία και επιρροή.
2. Διεύρυνση ΕΕ/NATO ως μηχανισμός ασφάλειας–απειλής: Από τη ρωσική οπτική, η διεύρυνση μοιάζει με στρατηγική περικύκλωση — αυτό παράγει συστηματική αντίδραση (από προπαγάνδα έως στρατιωτική εμπλοκή).
3. Κύκλοι εμπιστοσύνης: Πολιτικές παρεμβάσεις (π.χ. υποστήριξη δημοκρατικών κινημάτων) μειώνουν την εμπιστοσύνη· η μείωση της εμπιστοσύνης αυξάνει χρήση μονομερών μέτρων (κυρώσεις, αντί-κυρώσεις), που με τη σειρά τους βαθμιαία διαλύουν θεσμικό διάλογο.

2

Οικονομία & Εμπόριο

- Προ 2022: Ρωσία σημαντικός εμπορικός εταίρος (ενέργεια, πρώτες ύλες).
- Μετά 2022: πτώση διμερούς εμπορίου, αποχώρηση επιχειρήσεων, αντεμπάργκο.
- Επίπτωση: μετατόπιση αλυσίδων εφοδιασμού και αύξηση κόστους.



1. Κυρώσεις ως εργαλείο πίεσης:

Στόχευσαν τράπεζες, ενέργεια, τεχνολογία — με αποτέλεσμα χρηματοοικονομική αποκοπή και περιορισμένη πρόσβαση σε τεχνολογία υψηλής προστιθέμενης αξίας.

2. Αντίδραση ρωσικών πολιτικών:

Αντεμπάργκο σε προϊόντα, εθνικοποίηση επιχειρήσεων, πορεία προς αυτονομία σε κρίσιμους τομείς.

3. Μακρο-οικονομικές συνέπειες:

Πτώση επενδύσεων, νομισματική αστάθεια στη Ρωσία ενώ στην ΕΕ αύξηση ενεργειακού κόστους και πληθωριστικές πιέσεις.

4. Δίκτυα & αλυσίδες αξίας:

Η διακοπή τροφοδοσίας ανάγκασε επιχειρήσεις να επανασχεδιάσουν προμήθειες (diversification), επιταχύνοντας τελικά κάποιες δομικές αλλαγές (π.χ. ευρωπαϊκή αναζήτηση ανταλλακτικών από Ασία).

2

Πρό & Μετά της Εισβολής στην Ουκρανία

- Το 2024, όγκος εμπορίου αγαθών μεταξύ ΕΕ και Ρωσίας €67,5 δισ.
- Οι εισαγωγές της ΕΕ από τη Ρωσία μειώθηκαν κατά 86% μεταξύ Ά τριμήνου 2022 και Ά τριμήνου 2025.
- Την περίοδο Ά 2022 – Δ' 2024, οι εξαγωγές της ΕΕ προς τη Ρωσία μειώθηκαν κατά 58%, ενώ οι εισαγωγές μειώθηκαν κατά 86%.
- Το Β τρίμηνο 2025, το διμερές εμπόριο έφτασε στα μόλις €14,5 δισ. (εισαγωγές ~€7 δισ., εξαγωγές ~€7,5 δισ.).
- Αυτό ήταν το χαμηλότερο επίπεδο εμπορίου ΕΕ–Ρωσίας από το 2002.



3

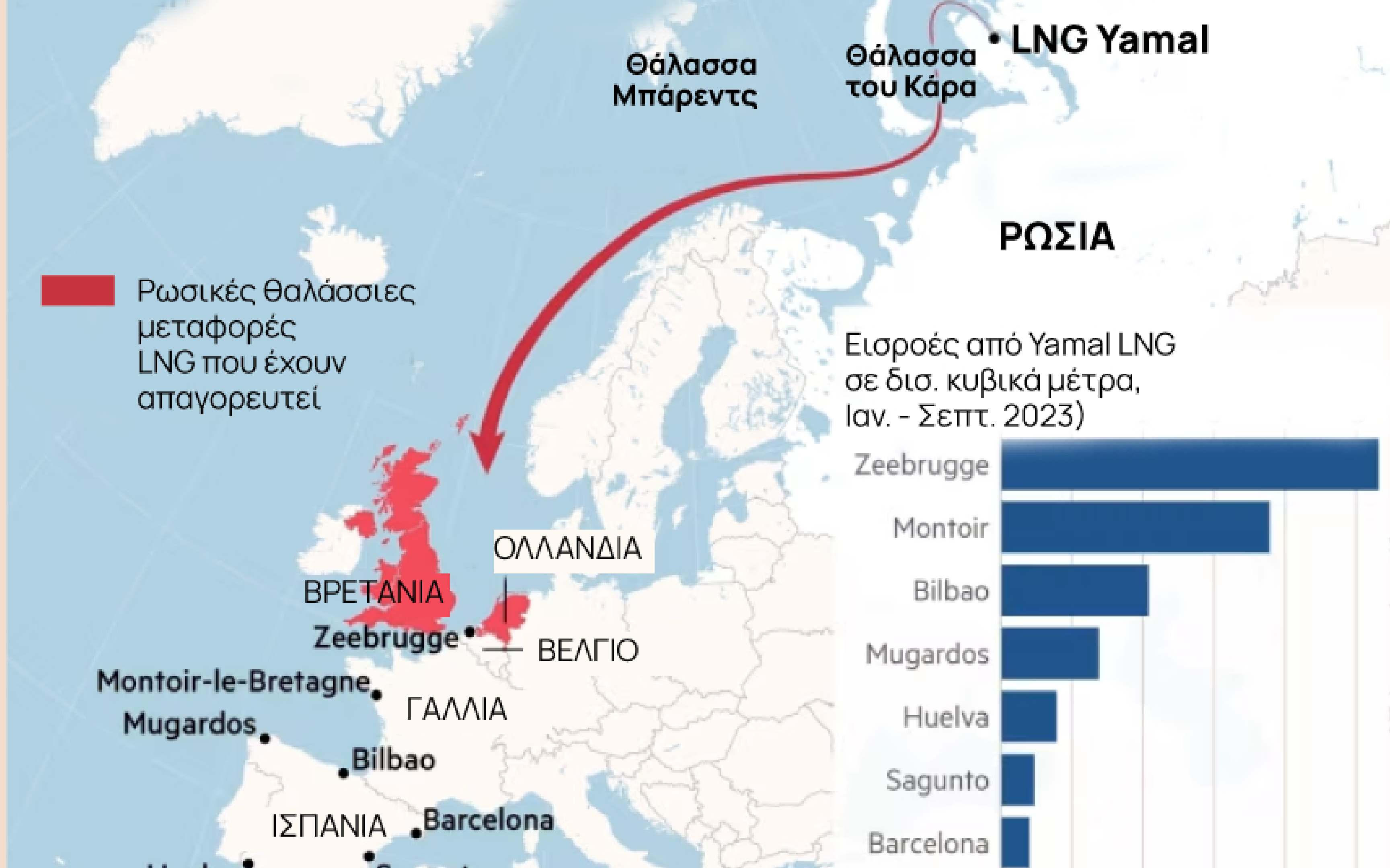
Ενέργεια

- Παλιό μοντέλο: ρωσικό αέριο → Ευρώπη (εξάρτηση).
- Μετά 2014/2022: ενεργειακή χρήση ως εργαλείο πολιτικής.
- Νέα στρατηγική ΕΕ: διαφοροποίηση προμηθειών + επιτάχυνση ΑΠΕ.



1. Ασύμμετρη εξάρτηση: Η Ρωσία μπορεί να χρησιμοποιήσει μειώσεις ροής ή τιμολογιακή πολιτική για πίεση· η ΕΕ πληρώνει βραχυπρόθεσμα κόστος.
2. Μηχανισμός ανατροπής: Κυρώσεις/αντι-κυρώσεις -> διακοπές επενδύσεων σε αγωγούς (Nord Stream 2) -> Ευρώπη επιταχύνει LNG/ΑΠΕ.
3. Οικονομικό & πολιτικό αποτέλεσμα: Βραχυπρόθεσμα ενεργειακή κρίση (αύξηση τιμών, κοινωνικό κόστος) αλλά μεσομακροπρόθεσμα μείωση ευρωπαϊκής ευπάθειας — αυτό αλλάζει ισορροπία ισχύος.





4

Ασφάλεια και άμυνα

- NATO και ΕΕ: ενίσχυση αποτρεπτικών μέτρων.
- Υβριδικές απειλές: κυβερνοπόλεμος, παραπληροφόρηση, sabotage.
- Στρατιωτική υποστήριξη Ουκρανίας: αλλαγή κανόνων εμπλοκής.



1. Συνολική μετατόπιση ασφάλειας: Η ΕΕ, χωρίς παραδοσιακή στρατιωτική δομή, υποστηρίζει μέσω προμηθειών, οικονομικής βοήθειας και συντονισμού με NATO.
2. Υβριδικός πόλεμος ως πολλαπλασιαστής επιρροής: Επηρεάζει πολιτική ατζέντα εντός κρατών-μελών (φανταστικοί λογαριασμοί, bot farms) και επιβάλλει τη δημιουργία νέου πλαισίου ασφάλειας (κυβερνοάμυνα, κανόνες πλατφορμών).
3. Αιτίες επιδείνωσης: Τεχνολογική ωρίμανση εργαλείων επιρροής και χαμηλό κόστος εφαρμογής έναντι υψηλών αποτελεσμάτων.

5

Κοινωνία - Πολιτισμός

- Πριν 2022: ενεργές πολιτιστικές ανταλλαγές, ακαδημαϊκές σχέσεις.
- Μετά 2022: μποϊκοτάζ, περιορισμοί, επιστροφή σε “πολιτισμικό απόρρητο”.
- Επιπτώσεις: μακροπρόθεσμη φθορά πολιτισμικών γεφυρών.



1. Soft power erosion: Ακυρώσεις πολιτιστικών εκδηλώσεων και περιορισμοί στην ακαδημαϊκή συνεργασία μειώνουν τις δυνατότητες επαναπροσέγγισης.
2. Κοινωνικές συνέπειες: Αναστολή ανταλλαγών οδηγεί σε επόμενες γενιές με λιγότερη αμοιβαία κατανόηση — αυτό αυξάνει το κόστος μελλοντικής επανένταξης.
3. Εναλλακτικές ροές: Η ρωσική πλευρά αναπτύσσει παράλληλα δικά της δίκτυα (πολιτιστικές συμμαχίες με Μ. Ανατολή/Ασία).



Στρατηγική & Συμφέροντα ΕΕ: Οι πυλώνες της Εξωτερικής Πολιτικής

Η εξωτερική πολιτική της ΕΕ προς τη Ρωσία δεν είναι πλέον μια ενιαία στρατηγική συνεργασίας, αλλά ένα σύνολο ενεργειών που αντικατοπτρίζουν τη **σύγκρουση των θεμελιωδών συμφερόντων**.

Το στρατηγικό συμφέρον της ΕΕ είναι πρωτίστως **αμυντικό** και βασίζεται στην προστασία του θεσμικού της μοντέλου

Πυλώνας 1:

Σταθερότητα & Δημοκρατία

Κανονιστική Ασφάλεια & Σταθερότητα

01

Πρώθηση της
δημοκρατίας και
του Διεθνούς
Δικαίου στην
Ανατολική
Γειτονία

02

Προστασία του
μοντέλου της
«βασισμένης
σε κανόνες
τάξης»

03

Αντίληψη της
Ρωσίας ως άμεσης
απειλής για τους
κανόνες του
διεθνούς
συστήματος

04

Αντίληψη της
Ρωσίας ως άμεσης
απειλής για τους
κανόνες του
διεθνούς
συστήματος

Πυλώνας 2:

Ασφάλεια & Ενεργειακή Αυτονομία Εσωτερική Συνοχή & Ανθεκτικότητα

01

Διατήρηση της
ενότητας μεταξύ
των 27 κρατών-
μελών

02

Θεσμική
ανθεκτικότητα
έναντι της ρωσικής
παραπληροφόρησης
και των
κυβερνοαπειλών

03

Η επιτυχία στις
κυρώσεις
απέδειξε ότι η
αλληλεγγύη είναι
η απάντηση στο
ρωσικό "Διαίρει
και Βασίλευε"

Πυλώνας 3:

Ασφάλεια & Ενεργειακή Αυτονομία

Ενεργειακή Αυτονομία

01

Στρατηγικός
Στόχος:

Εξουδετέρωση της
ρωσικής
γεωπολιτικής
μόχλευσης

02

Μετατόπιση
συμφέροντος:

Από το "φθηνό
φυσικό αέριο"
στην "ελευθερία"

03

Πολιτική επιλογή:

Αποδοχή του
υψηλού κόστους της
ταχείας απεξάρτησης
έναντι του
γεωπολιτικού
κινδύνου

Η Στρατηγική Απάντηση: REPowerEU

01

**Εντατική
Διαφοροποίηση:**

**Αντικατάσταση
ρωσικού αερίου με
εισαγωγές LNG
και αγωγούς**

02

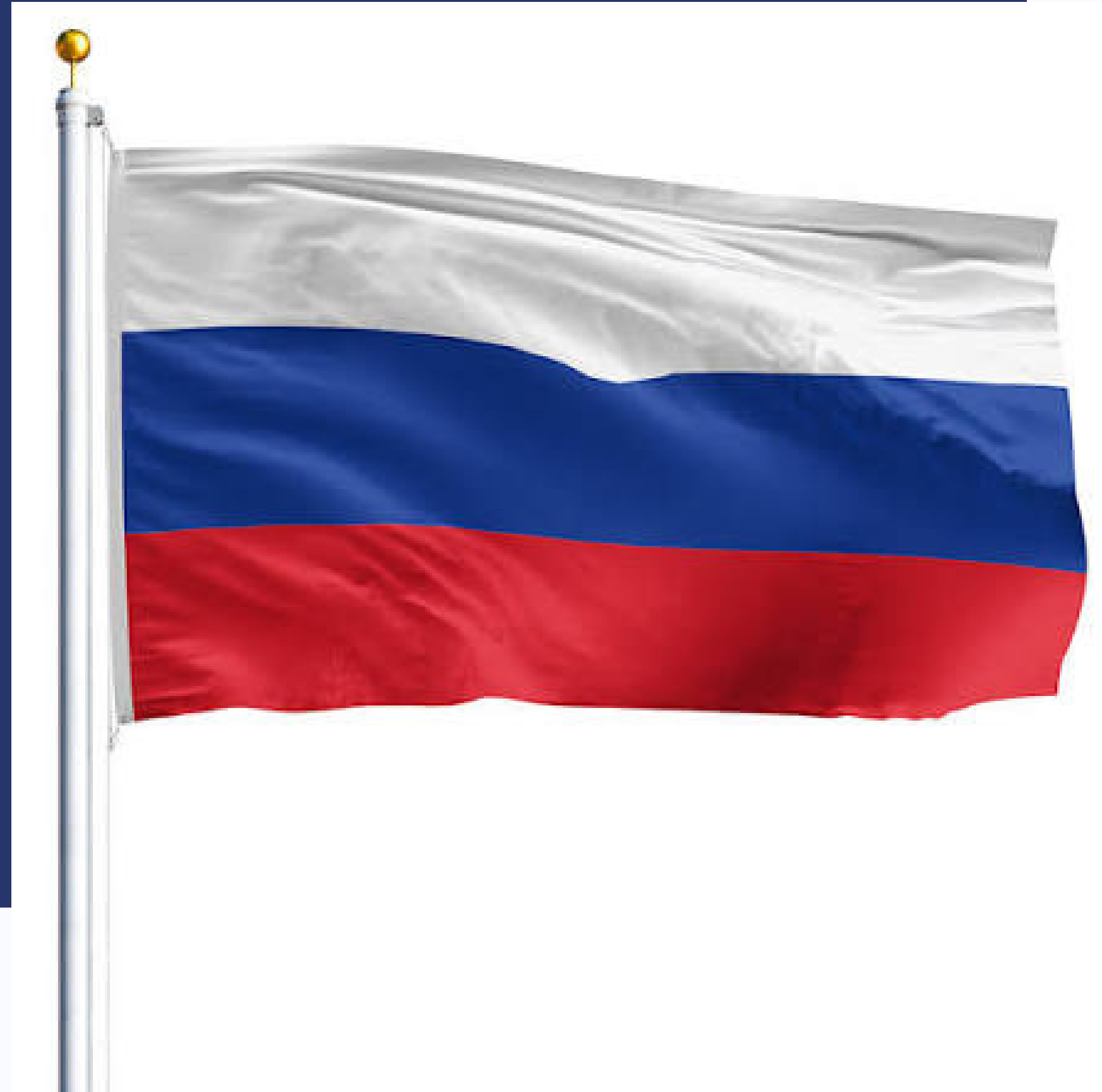
Επιτάχυνση ΑΠΕ:

**Δραματική αύξηση
επενδύσεων σε
Ανανεώσιμες Πηγές
Ενέργειας για
μακροπρόθεσμη
αυτονομία.**

03

Πολιτική επιλογή:

**Αποδοχή του
υψηλού κόστους της
ταχείας απεξάρτησης
έναντι του
γεωπολιτικού
κινδύνου**



Στρατηγικά Συμφέροντα Ρωσίας

Τα ρωσικά συμφέροντα είναι επιθετικά και αναθεωρητικά. Βασίζονται στην κλασική αντίληψη της Ισχύος (Power Politics) και της Γεωπολιτικής.

Πυλώνας 1:

Ισχύς & Γεωπολιτικός Ρόλος

01

Αποκατάσταση «Μεγάλου Κράτους»

Διεκδίκηση ισότιμου γεωπολιτικού ρόλου με ΗΠΑ/Κίνα.

- Αμφισβήτηση της μονοπολικής, δυτικοκεντρικής τάξης (Προώθηση πολυπολικότητας).
- Η επίθεση στην Ουκρανία ως στρατηγική επιβεβαίωσης αυτού του ρόλου.

02

Στρατηγική Σχέση με Κίνα

- Η Κίνα ως ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος (αγορά ενέργειας, παροχή τεχνολογίας).
- Μια συνεργασία ανάγκης που οδηγεί σε νέα, ασύμμετρη εξάρτηση της Ρωσίας από την Κίνα.

Πυλώνας 2: Σφαίρες Επιρροής

01

"Near Abroad"

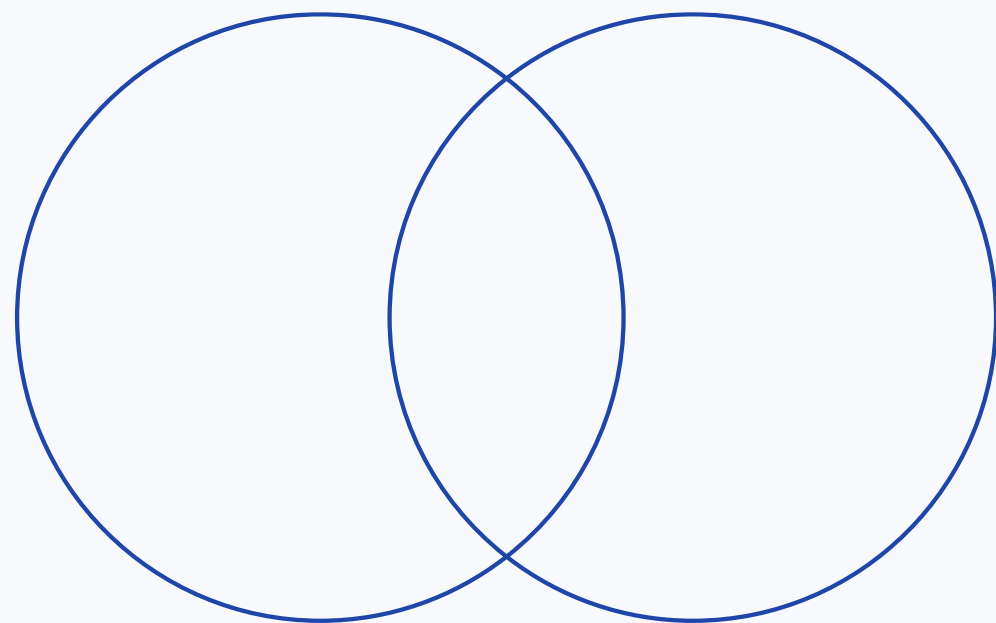
Θεώρηση του μετα-σοβιετικού χώρου
ως «ζωτικού» συμφέροντος και
αποκλειστικής σφαίρας επιρροής

02

Στρατηγικός Στόχος και Συμφέρον:

- Αναχαίτιση της επέκτασης NATO και ΕΕ.
- Η Ρωσία ταυτίζει την ΕΕ με το NATO («κίνηση NATO με τον μανδύα της ΕΕ»).
- Κύριο συμφέρον: Δημιουργία μιας "ουδέτερης ζώνης" (buffer zone).

Πυλώνας 3: Διαιρεμένη & Αδύναμη Ευρώπη



Ασύμμετρη Αποσταθεροποίηση

- **Στρατηγική:** "Διαίρει και Βασίλευε" για την αποδυνάμωση της ενιαίας εξωτερικής πολιτικής (CFSP).
- **Εργαλειοποίηση:** Χρήση της ενέργειας, της μετανάστευσης (π.χ. Λευκορωσία) και της παραπληροφόρησης ως εργαλεία ασύμμετρου πολέμου.
- **Στόχος:** Δημιουργία εσωτερικής τριβής στην ΕΕ για μείωση της ικανότητας επιβολής κυρώσεων.

Η Σύγκρουση Στρατηγικών & Συμφερόντων

Βασική Θέση: Η κρίση είναι η αναπόφευκτη συνέπεια της ασυμβατότητας αντιλήψεων

Σύγκρουση Μοντέλων

- **Μοντέλο ΕΕ:** Πίστη στο Δίκαιο, τους Θεσμούς και την Οικονομική Αλληλεξάρτηση (το εμπόριο φέρνει ειρήνη).
- **Μοντέλο Ρωσίας:** Πίστη στην Ισχύ, τη Γεωπολιτική και τον Στρατιωτικό Καταναγκασμό (η εξάρτηση είναι όπλο).

Η Ασύμμετρη Απάντηση της ΕΕ

- Εγκατάλειψη της αποτυχημένης "Στρατηγικής Εταιρικής Σχέσης".
- Υιοθέτηση στρατηγικής Αποτροπής και Στρατηγικού Περιορισμού.
- **Εργαλεία:** Κυρώσεις και REPowerEU για τον περιορισμό της ρωσικής γεωπολιτικής μόχλευσης.

Πολιτικές Επιδράσεις στο Εσωτερικό των Κρατών-Μελών

01

Οικονομικό Κόστος & Πολιτική Πίεση

- **Αύξηση κόστους διαβίωσης** (ενέργεια, πληθωρισμός).
- **Πίεση στις κυβερνήσεις:** Παρέμβαση με μαζικές κρατικές ενισχύσεις -> αύξηση δημόσιου χρέους.
- **Δίλημμα:** Δημοσιονομική πειθαρχία vs. Κοινωνική στήριξη.

02

Ενίσχυση Εσωτερικής Βιομηχανικής Βάσης

- **Επενδύσεις:** European Sovereignty Fund, Green Deal Industrial Plan (μπαταρίες, ΑΠΕ, ημιαγωγοί).
- **Στόχος:** Δημιουργία εγχώριων "alternative supply chains" για την πράσινη μετάβαση.

03

Γεωπολιτική Εμπορίου: Global Gateway

- **Διαφοροποίηση προμηθευτών** (LNG, Αλγερία).
- **"Global Gateway":** Η απάντηση της ΕΕ στο "Belt and Road".
- **Σημασία:** Προώθηση συνεργασίας με όρους (κανόνες) έναντι εξάρτησης (χρέος).

Οικονομικές Εναλλακτικές & Μακροπρόθεσμη Στρατηγική

01

Οικονομική Αναδιάταξη: Από την Αποτελεσματικότητα στην Ανθεκτικότητα

- **Στροφή αρχής:** Προτεραιότητα στην ανθεκτικότητα (resilience) έναντι της οικονομικής αποτελεσματικότητας (φθηνό αέριο).
- **Πολιτική επιλογή:** Αποδοχή υψηλότερου κόστους για γεωπολιτική ασφάλεια.

02

Εσωτερικές Διαιρέσεις & Ανισορροπίες

- **Άνισες επιπτώσεις** (Γερμανία/Κεντρική Ευρώπη vs Νότος vs Βαλτικές).
- **Δημιουργία διαλόγου** για τον «δίκαιο επιμερισμό του κόστους»

03

Εκλογικές Συνέπειες & Λαϊκισμός

- Η οικονομική δυσπραγία τροφοδοτεί την πολιτική πόλωση.
- **Άνοδος λαϊκιστικών αφηγήσεων** «οι κυρώσεις βλάπτουν εμάς, όχι τη Ρωσία».
- **Απειλή για την εσωτερική δημοκρατική σταθερότητα** (στρατηγικό συμφέρον ΕΕ)

Κόστος & Προοπτικές

01

Ανάλυση Κόστους-Οφέλους

- **Βραχυπρόθεσμο Κόστος:** Υψηλό (πληθωρισμός, ενεργειακή κρίση, κοινωνική πίεση).
 - **Μακροπρόθεσμο Όφελος:** Δημιουργία μιας ασφαλούς, διαφοροποιημένης και ανθεκτικής οικονομίας, ικανής να λειτουργήσει ως γεωπολιτικός παράγοντας.
-

02

Μακροπρόθεσμη Προοπτική

- Η στρατηγική επιτυχία της ΕΕ θα κριθεί από την ολοκλήρωση της ενεργειακής απεξάρτησης.
- Η επιτυχία της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ είναι πλέον άρρηκτα συνδεδεμένη με την επιτυχία της Πράσινης Μετάβασης.



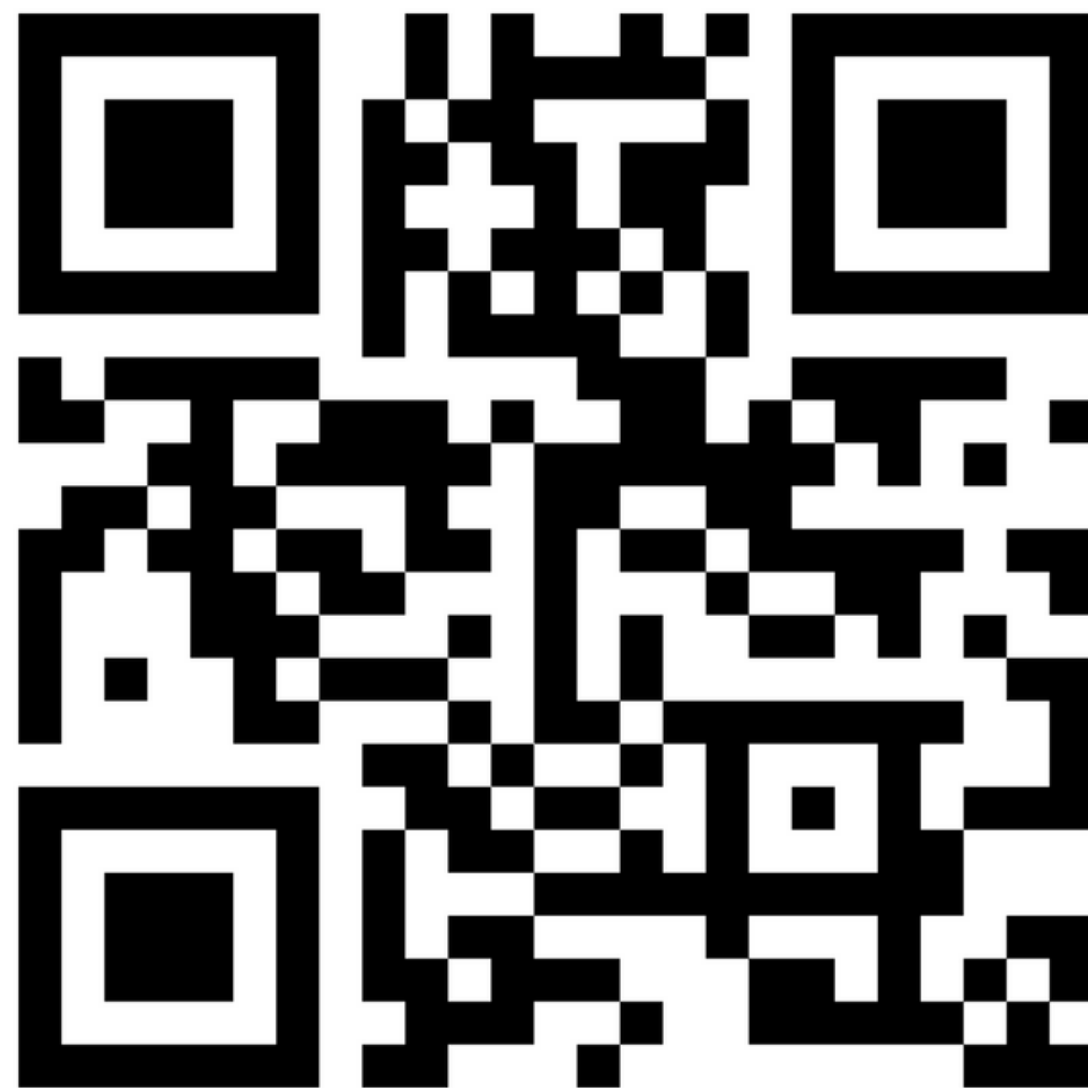
2030

Προοπτικές για το μέλλον

Policy Briefs: Απομόνωση,
Επαναπροσέγγιση ή
Διαφοροποίηση



Scan this :



Συμπερασματικά σημεία & ερωτήσεις

- Η ρήξη ΕΕ–Ρωσίας δεν είναι απλώς αποτέλεσμα ενός γεγονότος — είναι συσσώρευση δομικών αντιφάσεων.
- Η ενέργεια και το εμπόριο υπήρξαν ταυτόχρονα μέσο συνεργασίας και εργαλείο σύγκρουσης.
- Το μέλλον εξαρτάται από πολιτικές επιλογές, θεσμική ικανότητα και διεθνείς ανακατατάξεις.

*Τι θεωρείτε πιο ρεαλιστική στρατηγική για την ΕΕ σε 10 χρόνια; **Γιατί;***



Ευχαριστούμε για την προσοχή σας!

Χάρις Αλειφεροπούλου

Δήμητρα Καρδάση

<3